

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԲԵՐՐ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՌԻՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՓԱՂԱՓԱԿԱՆ

The Weekly **AVEDAPER**, American Bible House, Constantinople.

ՀԱՏՈՐ 42.

Կ. ՊՈԼԻՍ ՇՈԿԵՄԲԵՐ 18, 1913

ԹԻԻ 42

ՁԱԲԱԹԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԳԻՐԻ ԵՒ ՏՊԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՏՕՆԸ

ՎԵՐ. Ա. Պ. ՇՄԱՌՈՆԵԱՆ

Ալպանական խնդիրը

Ձիդերը հանդարտիլ կը սկսին Պալքաններուն մէջ: Ալպանները ընդհարումները կորսնցուցած կը թուին առաջին թափը, Սերպ բանակը յաջողեցաւ ետ մղել յարձակումները և կը խոստանայ բաւականանալ այդքանով առանց սահմանազուխը փոխել փորձելու: Խրնդիրը փակուած չէ բնականաբար. արդէն Արեւելքի մէջ խնդիր մը գոհացուցիչ կերպով լուծել և վերջնական կերպով փակել ամէն սովորութեան և ամէն կանոնի հակառակ կը սեպուի: Ալպանական խնդիրն ալ, իր կարգին, անուշտ պիտի մնայ, մինչև այդ խորհրդաւոր երկրին սահմանները որոշուին հիւսիսէն, հարաւէն և արեւելքէն, մինչև այդ սահմանները յարգուին Սերպիոյ, Յունաստանի և Ալպանիոյ կողմանէ, մինչև նորակառոյց երկրին վեհապետը ընտրուի և կառավարական ձեւը որդեգրուի և այդ վեհապետին հպատակին և այդ կառավարութեան համակերպին իսմայիլ Բէմալ, Էսամ, Իսա Պալաթինազ և նմաններ, մինչև Աւստրիա և Իտալիա գոհացում գտնեն իրենց մատուցած «աջակցութեան» համար և Ալպանիա ի վիճակի ըլլայ ինքզինքը պաշտպանելու իր թշնամիներուն և բարեկամներուն դէմ: Ե՛րբ պիտի ըլլայ այս ամէնը, չենք գիտեր. գուցէ այն առնել երբ Ալպանիա իր գրոց դիւտին հազարհինգհարիւրամեայ տարեդարձը տօնէ:

Յունական խնդիրը

Թուրքեայի բաղխման վտանգն ալ մինչև աստիճան մը կործանուց իր սուր հանգամանքը:

Նշաններ կային որոնց վրայ հիմնուելով շատեր կարծեցին թէ Թուրք բանակը արշաւելով արեւմտեան Թրակիոյ վրայէն, զոր տակաւին գրաւած չէ Պուլկար բանակը, պիտի յարձակի Սէրէզի և Սէլանիկի վրայ: Այս վտանգին պատճառաւ էր որ Յունաստան դադարեցուց իր զօրացրուումը և սկսաւ դարձեալ համախմբել իր զօրքը Սէլանիկի և Սէրէզի շուրջ: Եւ թէև զօրչափ կողմնորու սեփականութեան խնդիրը լուծուած չէ և վագիերու և հպատակութեանց մասին Թուրքիոյ և Յունաստանի միջև համաձայնութիւն գոյացած չէ, միշտ կայ ու կը մնայ երկու բանակներուն իրարու վրայ խուժելուն վտանգը, կոնցովիւնը զգալի կերպով բարւոքած կ'երևի վերջերս:

Միաստանեորդ ժամուց

Թրքահայոց մէջ գրոց դիւտի և տպագրութեան մեծ յոբելեանը տօնելու համար եսանդ մը երեւան եկաւ վերջին ժամուն: Պուլտոյ և գաւառներու մէջ եկեղեցական և ատենախօսական հանդէսներ պիտի սարքուին և թոյլ պիտի չտրուի որ անյիշատակ անցնի ազգային այս մեծ տօնը: Ռուսահայերը աւելի զործնական և շատ աւելի օգտակար միջոցը գտած են տօնելու համար Տառի և Տիպի յոբելեանը՝ արդէն իսկ ութ հարիւր հազար ոտայլ հաւաքած ըլլալով դպրոցական գիւնէին համար: Ինչ փոքրիկ գումար սր մենք կարող ըլլանք հաւաքել մեր շատ ու շատ խօսքերուն վրայ՝ պիտի ստիպէ մեզ ամօթով խոստովանիլ թէ կարելի չէ բաղդատութեան դնել մեր ըրածը անոնց ըրածին հետ: Պիտի ջանանք անուշտ ինքզինքնիս արդարացնել՝ դիտել տալով թէ մեր մէջ քիչուոր են հարուստները, մինչ մեր Ռուսաստանի ազգակիցները բազմաթիւ միլիոնատէր և բարեկեցիկ տուներով օժտուած են:

Այս տեսակ չքմեղանք մը այն ատեն միայն արժէք պիտի ունենար, երբ մենք գոնէ մեր հարստութեան համեմատ գումար մը ապահոված ըլլայինք, մինչդեռ մենք այդ իսկ բրած չենք տակաւին: Պիտի ըստի դարձեալ թէ մեր երկրին չուրջ և մեր երկրին մէջ քաղաքական այնպիսի տաքնապ մը տիրեց ամբողջ տարին, և տակաւին ալ կը տիրէ, որ մեր ժողովուրդը ի վիճակի չէր զուտ գրական-կրթական խնդրոյ մը տալ իր ուշադրութիւնը: Բայց այս չքմեղանքն ալ իր մէջ կը պարունակէ դժբաղդ խոստովանութիւնը թէ մենք չափազանց անձնատուր եղած օրուան խաբուսիկ հոսանքներուն՝ հասած չենք ազգային գիտակցութեան այն աստիճանին որ կարող ըլլայինք չափել և ստուգել թէ ի՞նչ է կենսականը ազգի մը կեանքին մէջ:

Մեր նախասագիրը

Հայկական խնդիրը, ուրիշ անգամ ալ ըսած ենք այս տողերուն մէջ, կարելի չէ նկատել զուտ քաղաքական խնդիր մը որ կախում ունի օտար բանակներու շարժումներէն և օտար դիւանադէտներու կամքէն ու գործունէութենէն: Մեզի համար Հայկական խնդիրը Հայուն արժանիքին, Հայուն կենսունակութեան, Հայուն զարգացման խնդիրն է: Ի՞նչ ալ ըլլայ Պուլկարիոյ բաղդը, ի՞նչ ալ ըլլայ Բրիտանական, Ռուսական կամ Գերմանական քաղաքականութիւնը, Հայերը վերջ ի վերջոյ պիտի բռնեն այն դիրքը և պիտի ապահովեն այն ճակատագիրը որուն արժանի են: Գրոց գիւտին ժամանակը, սպագրութեան սկզբնաւորութեան օրերուն մէջ, Հայ ազգը քաղաքականապէս չատ աւելի նախանձելի վիճակի մը մէջ չէր քան այսօր: Բայց Սահակ և Մեսրոպ և Վրամշապուհ քաջութիւնը ունեցան նուիրելու իրենց կեանքը Մտքի և Հոգիի գործին, մինչ թագաւորութիւնը կը կործանէր և երկիրը կը հեծէր օտար բռնակալներու արիւնոտ և սպառող լուծին ներքև:

Հակառակ դուարութեանց

Դարուոր վեհապետութիւններ կը կործանին և կ'անհետին, բայց մտածող միտքը միշտ անկախ է ու ազատ. մարմինը կ'իյնայ, կը գալարի բռնակալութեան գարշապարին ներքև, բայց հոգին անպարտելի է յաւիտեան: Եւ ազգի մը համար անհրաժեշտ է ապահովել

բարձր միաք ու կենդանի հոգի, ի՞նչ ալ ըլլայ անոր թագաւորութեան և բանակներուն վիճակը: Կ'ընդունինք թէ դժուար է տիրանալ մտաւորական և հոգեւոր զարգացման, երբ գրկանք և կեղեքում և անիրաւութիւն են բաժինը մարմինին. բայց նոյն այդ դժուարութեան չափովը արժանի են մեր երախտագէտ յիշատակութեան անոնք որ երկրին դառն տառապանքներուն մէջ գրին հիմունքը առողջ գրականութեան և հաստատուն կրօնի: Նոյն այդ դժուարութեան չափովը պարտիմք իւրացրեն իսլամը մեր այն մեծ նախնեաց, որ խաւարին մէջ սերմանեցին լոյսի սերմերը:

Բարձր սիսի եւ մաճուր հոգի

Կը բաւէ՝ որքան զբաղեցանք բարձր քաղաքականութեամբ: Ըմբռնենք թէ իրենց ճակատագիրը ուրիշներուն յանձնողները և իրենց բարօրութեան համար օտարէն ողորմութիւն մուրացողները տխուր ճակատագրի մը և արգահատելի վիճակի մը միայն կրնան հասնիլ: Դարձնենք մեր ուշադրութիւնը մեր ներքին կեանքին, բարձրացնենք միաքը և հոգին, մեր աշխատութիւնը թափենք հոն ուր թշնամեաց ատելութիւնը կարող չէ աւերներ գործել, ունենանք բան մը որ օտարներու բարեհաճութենէն անկախ ըլլայ և եթէ մեր երկիրը լաւագոյն օր մը տեսնէ՝ զարգացած մտքով և հոգիով ողջունենք զայն: Իսկ եթէ պիտի ստիպուինք խոնարհեցնել մեր գլուխները նոր նոր հարուածներու ներքև, գոնէ մեր միտքը բարձր մնայ և մեր հոգին մաքուր:

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՔՐԻՍՏՈՍ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

Հրեաներն ինչո՞ւ մերժեցին զՔրիստոս: Տարակոյտ չկայ թէ ազգն իր ամբողջութեամբ մերժեց զայն, թէև ճշմարիտ է թէ առաքեալներն ու առաջին Քրիստոսնեաները ամէնն ալ Հրէութենէ զարձողներ էին: Խաչելութեան ժամանակ ազգին երեւելիները, ոչ միայն իրենց այլ և ժողովրդին կողմէ խօսելով, ըսին Յիսուսի համար. «Անոր արիւնը մեր վրայ ու մեր որդիներուն վրայ ըլլայ»: Անոնք զՔրիստոս մերժեցին կատարեալ գիտակցութեամբ թէ ի՞նչ կ'ընէին: Չէին ուզեր որ այն մարդը իրենց